

T.T.B. Raporları

SAVAŞ VE HEKİMLİK OLMAZ; YA SAVAŞ YA HEKİMLİK HEKİMLİĞİN ÖN KOŞULU "BARIŞ" TIR.

Günümüzde silahlanma yarışı devam etmekte, üretilen silahlar ise dünyanın çeşitli bölgelerinde her fırsatta kullanılmaktadır.

Savaşın temelinde, ekonomik veya diğer kaynakları kendi yararına kullanmak ya da varolan çıkarları korumak yatmaktadır.

Çıkarları korumak için, kültürel, dinsel, ırksal, ideolojik farklılıklar kullanılmakta, insanlar savaşın gerekli olduğuna inandırılmakta ve cephelere sürülmektedir. Savaş bir kez başlatıldıktan sonra ise bu farklılıklar daha da körüklenmekte, insanlığın yüzyıllar boyunca yarattığı değerler bir anda yok olmaktadır. Sonuçta; ekonomik gücü elinde tutanlar yeni güçler kazanmakta, savaşan halkların payına ise ölüm, acı ve felaket düşmektedir.

Savaş politik bir konu olduğu kadar, sağlıkla ilgili bir konudur.

Savaş bir grubun, diğer bir grubu yok etme çabasıdır; tüm insanlık değerlerinin ayaklar altında çiğnendiği ve her tür kötülüğün sergilendiği bir meydan okumadır.

Bir amaca ulaşmak için bu amaca ulaşmayı engelleyen kişi ve grubu ortadan kaldırmaya karar vermek politik bir konudur. Politik kararı uygulamaya koymak, karşı grubun fiziksel varlığını ortadan kaldırmak için, şiddet dahil tüm yolları kullanmak savaşın kendisidir.

Ortadan kaldırılan insan ve onun yaşam koşulları olduğuna göre savaş sağlık ve sağlık çalışanlarının doğrudan ilgi alanına girmektedir. Amacı insanların acılarını dindirmek ve yaşamalarına yardımcı olmak isteyenler için savaştan korkunç başka bir şey yoktur. Öz olarak; savaş bir halk sağlığı sorunudur.

1 — SAVAŞ; ÖLÜM (MORTALİTE) NEDENİDİR!

Güçleri "megaton" gibi binlerle ifade edilen bombalar, füzeler, savaş uçakları, atom bombaları insanların üzerlerine atılmakta, binlerce insan parçalanmakta, yanmaktadır.

Birbir emekle yetişmiş binlerce insan bir anda yok olmaktadır. Yok olan binlerce insan, savaşla hiç ilgisi olmayan sivil halktan oluşmaktadır. Ölenlerin ve yaralananların %80'den fazlasını sivil halk oluşturmaktadır.

Tablo 1 : Bazı Savaşlarda Ölenlerin Dağılımı

Ülke	Çatışma	Ölen Sivillerin Sayısı	%	Ölen Askerlerin Sayısı	%	Toplam
Angola	1975-87	200.000	94	13.000	6	213.000
Sivil savaş						
Etiyopya	1974-87	500.000	92	46.000	8	546.000
Mozambik	1981-87	350.000	87	51.000	13	401.000
Sudan	1987-88	250.000	96	10.000	4	260.000
Uganda	1981-87	100.000	98	2.000	2	102.000

Kaynak : Cole P. DODGE: Health Implications of War in Uganda, Soc. Sci. Med. Vol. 31, No.6, pp.691-698, 1990.

2 — SAVAŞ, HASTALIK (MORBİDİTE) NEDENİDİR

Doğrudan bomba, kurşun gibi silahlarla çok sayıda insan doğrudan yaralanmakta ve sakat kalmaktadır.

İnsanların evleri, fabrikalar, su ve yiyecek depoları yıkılmakta, yanmakta, ölen insan ve hayvan cesetleri ve yaşayanların artıkları kokuşmakta, her tür hastalık vektörü üremekte, kalabalık ve sağlıklı koşullarda yaşanması nedeniyle, bulaşıcı hastalıklar yaygınlaşmaktadır. Kolera, amipli ve basilli dizanteri, viral ve bakteriyel solunum yolu hastalıkları, tetanoz artmaktadır.

Bomba ve kurşun yaralanmasından şans eseri kurtulanların yaklaşık %25'i, sağlıklı çevre koşulları ve bulaşıcı hastalıklar nedeniyle ölmektedir.

3 — SAVAŞ, GÖÇ VE MÜLTECİ SORUNUNA YOL AÇMAKTADIR

Halk ölüm ve zorbalıktan kurtulmak için evini ve bulunduğu bölgeyi terk etmek zorunda kalmaktadır. Ulusal ve uluslararası düzeyde göçler olmaktadır.

Göç eden insanların barınak, yiyecek, içecek bulması sorun olmakta, sayıları kimi zaman yüzbinlere ulaşan insanlar, mülteci kamplarına yerleşmek zorunda kalmaktadır.

Kalabalık ve kötü yaşam koşulları nedeniyle, mülteci kamplarında ölüm hızları, on katına, kimi durumlarda yirmi katına çıkabilmektedir. Ölenlerin çoğunluğunu ise yine beş yaş altındaki çocuklar oluşturmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2 : Bazı Ülkelerde, Göç Öncesi ve Göç Sonrası, Aylık Kaba Ölüm Hızlarının Dağılımı (Her bin kişiden bir ay içinde ölenlerin sayısı)

Tarih	Ülke	Kamp Bölgesi	Göç Öncesi Kaba Ölüm Hızı	Göç Sonrası Kampta Kaba Ölüm Hızı
Aralık 1990	Liberya	Moarovia	1.2	7.1
Nisan 1991	Irak	Zakho	0.7	12.6
Nisan 1993	Sudan	Ayod	1.6	23.0
Nisan 1992/ Mart 1993	Bosna	Zepa	0.8	3.0

Kaynak : Michael J. Toale et. al. Refugees and Displaced Persons. JAMA, Aug. 4, 1993. Vol. 270, No.5 pp.602.

4 — SAVAŞ, SAĞLIK HİZMETLERİNİN ORTADAN KALKMASINA NEDEN OLUR

Sağlık kuruluşları ve hastaneler yıkılmakta, yanmaktadır. Böylece sağlık yatırımları ve alt yapısı yok olmaktadır.

Sağlık personelinin de ölmesi, bazı savaşlarda doğrudan hedef gözetilmesi söz konusu olmaktadır. Sağlık personeli savaş cerrahisinde ve tedavi edici hizmetlerde kullanılmakta, koruyucu hizmetler aksamaktadır.

Salgın ve hastalıklar için yaratılmış savaş ortamından, sağlık hizmetlerinin durması ve savaşın amaçları doğrultusunda kullanılması nedeniyle, hastalık ve ölümler daha da artmaktadır.

Savaş sonrası, personel, bina ve araç-gereç yönünden sağlık alt yapısını yeniden kurabilmek için, büyük boyutta toplumsal kaynakların kullanılması gerekmektedir.

5 — SAVAŞ, TOPLUMSAL KAYNAKLARININ ASKERİ HARCAMALARI İÇİN KULLANILMASIDIR

Bugün için ülkeler, kaynaklarını savaş ve silahlanma için kullanmaktadırlar.

134 ülkeden 29'unda (%22) askeri harcamalar, eğitim ve sağlık harcamalarından, 49'unda (%36) - ABD dahil- sağlık harcamalarından fazladır.

Geri kalmış ülkeler için durum daha da kötüdür.

Tablo 3 : Bazı Az Gelişmiş Ülkelerin Askeri ve Sağlık Harcamalarının Karşılaştırılması (1987-1988)

Ülke	Ulusal Geliri Askeri (Milyon ABD Harcaması Doları)	Ulusal Gelirin Yüzdesi Olarak%	Sağlık Harcaması	Ulusal Gelirin Yüzdesi %	
Etiyopya	4742	442	9.3	66	0.1
Sudan	8680	283	3.3	20	0.2
Mozambik	5667	272	4.8	45	0.8
Angola	6970	988	14.2	84	1.2
Somali	1579	168	10	11	0.6
Çad	604	63	10	4	0.6

Kaynak : Cole P. Dodge. Health Implications of War in Uganda and Sudan, Soc.Sci.Med., Vol.31, No:6, pp.692.

Büyük askeri bütçeler, büyük bir askeri bürokrasi yaratmakta ve bu durum da politik amaçlara ulaşmak ve politik farklılıkları çözmek için kuvvet kullanmayı cesaretlendirmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerin yarısından fazlası ve bir milyarı aşan sayıda insan; askeri yönetimlerin kontrolü altında bulunmaktadır. Bu ülkelerden üçte biri, 1980'li yıllarda en az bir kez büyük çaplı askeri çarpışmaya sahne olmuştur.

Silah yarışı için yapılan dört saatlik harcama, Dünya Sağlık Örgütü'nün bir yıllık bütçesine denktir. Silahlanma için yapılan altı aylık harcama, gelişmekte olan ülkelerin on yıllık gıda ve sağlık programlarını finanse edebilmektedir.

SAVAŞA KARŞI, SAĞLIK ÇALIŞANLARINDAN BEKLENEN ROLLER

Savaşlar hastalık ve ölüm nedenidir; toplumların ve bireylerin sağlık üzerinde olumsuz ve uzun süreli etkileri olmaktadır, toplumların gelişmelerini durdurmakta, varolan insanlık birikimini yok etmektedir.

Bu nedenlerden dolayı, savaşa karşı mücadele etmek ve her koşulda barıştan yana olmak sağlık çalışanlarının vazgeçilemez bir görevidir.

Hekim ve sağlıkçılar, hükümetlerin politikalarını değiştirmek için, halkı eğitmek, hükümetlere baskı yapmak zorundadırlar. Halk sağlığı sorunları, köklerini sosyal ve politik düzenlemelerden alırlar. Bu nedenle savaş dahil, sağlık sorunlarından hükümetler doğrudan sorumludur.

Ülkemiz bağlamında, yukarıda sıralanan halk sağlığı sorunu kriterlerinin büyük ölçüde geçerli olduğunu görüyoruz. Özellikle 1984 sonrası, Güneydoğu'da yoğunlaşan çatışma ortamı sonucu 5 katrilyon 557 trilyon TL askeri harcamalara gitmiştir. Bu süre zarfında yaklaşık 22 bin dolayında in-

sanın öldüğü, 1000'e yakın köyün tamamen veya kısmen boşaltıldığı, göç nedeniyle özellikle büyük kentlerde önemli bir nüfus şişmesi yaşandığı bilinmektedir. Bu arada 14 tane sağlık personeli de öldürülmüştür. Bunların yanı sıra çeşitli hizmetlerin aksaması ya da bütünüyle yok olması sağlık hizmetlerinin de bu süreçten nasibini alması söz konusudur. Bu noktada biz hekimler, bir halk sağlığı sorunu ile en iyi mücadelenin onu "eradike etmek" olduğunu biliyor ve gereğinin yerine getirilmesini diliyoruz. Savaşın acıları, hekimlerin ve sağlık personelinin katkıları ile azaltılabilir; tabii ortada hekim ve sağlık personeli bulabilirseniz. Gerçi, her koşulda insanlara hizmet vermek zorunda olan biz

hekimler, savaş ortamında hizmet vermek durumunda kalmak istemediğimizi ifade ediyor, halkın sağlığının en iyi barış dönemlerinde geliştirilebileceğine inancımızı yineliyoruz. 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde artık tüm Dünya'da ve ülkemizde silahların susmasını istiyoruz.

Savaşın sağlığı olmaz. Savaş, sağlıksız demektir. Barış ise, sağlığın olmazsa olmaz ön koşuludur. Daha iyi dünya, daha sağlıklı insan; ancak barış ile olanaklıdır.

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ MERKEZ KONSEYİ

Michel Foucault,
Magritte'in tedirgin edici resimlerinden
birkaçına aklını takmıştı.
Hem bu resimlerle, hem de ressamla
uzun uzun konuştu, uzun uzun düşündü
ve kısaca, ama sıkıştırılmış barut gibi,
okurun zihnini patlatmaya aday bir kitapla çıkageldi.

*Gördüğümüz, gördüğümüz müdür?
Bu bir pipodur. Mudur?*

ISBN 975-363-170-7

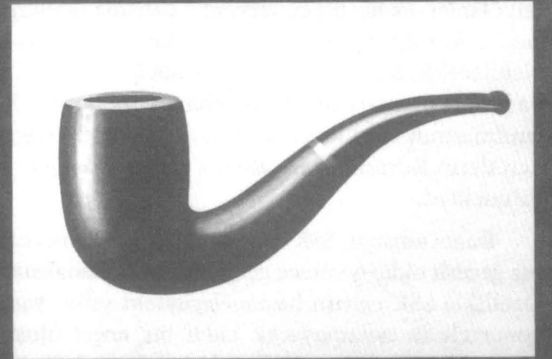
9 789753 631709

SANAT

michel foucault

bu bir pipo değildir

ÇEVİREN: SELAHATTİN HILAV

Y A P I K R E D İ Y A Y I N L A R I